

Protokol nahrávky*

Pamětník: Václav Věžník

Datum a místo natáčení: 31. 1., 1. 2. a 2. 2. 2017 v Brně

Natočil a zpracoval: Vilém Faltýnek

* Protokol nepředkládá ověřená fakta. Reprodukují informace v té podobě, jak je uvádí narátor, a to včetně jeho hodnocení. Případné vnější faktické korekce nebo zpřesnění jsou odlišeny hranatými závorkami.

Václav Věžník – 1. část záznamu	
1. NAHRÁVKA	
0:00:00	Představení pamětníka. Kořeny rodu vedou ke šlechticům Věžníkům z Věžníků. Tatínek za války bojoval na italské frontě, působil u samaritánů. Tato zkušenost ho poznamenala na celý život. Pocházel z Hrotovic. Maminka pocházela z Hané, dědeček byl čalouník, rád žertoval, projevoval se jako komediant. Maminčin bratranec byl operní pěvec. – Vzpomínka z dětství, jako ročního ho dědeček posadil na jeviště loutkového divadla. Toto divadlo ovlivnilo jejich dětství. Narátor vyrůstal v ulici Na vyhlídce, kde žily významné divadelní osobnosti. S bratrem hráli divadlo pro děti z ulice. VV pouštěl hudbu z desek. – V sedmi letech začal s rodiči chodit do divadla. Historika s hornisty Špinkou a Neubertem z orchestřiště. VV měl nátisk, překvapil je. Z lóže, kam měli předplatné, mohl sledovat zákulisní rozhovory herců. – Loutkové divadlo dělali seriózně, strýc-principál je vedl k důkladnosti.
0:15:23	První projevy zájmu o zpěv. Operní režisér by se měl učit zpívat, aby rozuměl pěvcům při práci. Zítek i Pujman studenty učili, Pujman měl dokonce lepší hudební než divadelní cítění. Kolegy oslovoval chlapečku a holčičko. – Narátor se narodil 1. 8. 1930 v Brně, bratr Zdeněk byl o dva roky starší. Otec František Věžník. Matka Marie Kořínková. Žila s nimi i teta sestra Evženie Kořínková. Otec byl vrchním účetním radou Úrazové pojišťovny v Brně. Žili v ulici Na vyhlídce v činžáku. Za války sem padla bomba. Na Kraví hoře měli u hvězdárny zahrádku... (vyprávění přerušeno příchodem další osoby) S bratrem měli orchestříček. Chodili oba na gymnázium, VV měl více jazyků, bratr chodil na reálné gymnázium. VV měl štěstí na učitele zpěvu, učil je houslista Heusler [?], spojovala je vášeň pro operu, bral ho i do divadla. – Otec uměl hodně řečí, zajímala ho historie. Byl ročník 1880, ženil se pozdě, matka o 16 let mladší. Jak se rodiče poznali. VV pamatuje ještě Divadlo na Veverčí. Divadlo na hradbách bylo původně celé ze dřeva, hudba nádherně rezonovala. V Itálii poznal řadu divadel, která jsou „hudebním nástrojem“. Považuje se za italofila a fandou do italské opery. Názor na inspirační vztahy mezi R. Wagnerem a G. Verdim.
0:38:07	Význam otcovy válečné zkušenosti z Itálie pro VV. Přivezl domů různé suvenýry, jako mušle z moře a mořského koníka. Otec byl taky ctitel opery. Zmínka o svém krátkém působení ve Státní opeře. Hudební tradice v lidové písni. V různých krajích mezi lidmi jiná citlivost, projevuje se v lidové písni. Naši hudební skladatelé se drželi lidové písně, Slované versus Germáni. Odlišnost mezi Moravou a Čechami. Historika z pohostinské práce v Pécsi v Maďarsku. Pozvání na svatbu, kde se setkal s ruským rozvědčíkem. Na premiéře se setkal s intendantem z Grazu.
0:50:26	Do 1. třídy v roce 1937. Začátek války. Otec nestrašil před Němci. Byl důvěřivý člověk, vyprávěl o svém setkání s esesákem, kterému důvěřoval. Jak se válka promítla

	<p>do života rodiny. Část rodiny z hanácké stany měla polské vazby. Drželi se doma, věnovali se loutkám a chodili na zahrádku na ...Kraví horu. Byla tam kasárna a viděl odcházet popravčí čtyři do Kounicových kolejí. – Nálety na Brno. Vzpomínka na den, kdy Hitler napadl SSSR. – Poslední válečné dny: (sovětská?) armáda na náměstí Konečného. V továrně Sfinx byli usazeni němečtí vojáci. Z ulice Na vyhlídce byl volný výhled na továrnu. Od domu, kde rodina Věžníkových bydlela, vedli Rusové palbu. Jindy se v domě snažili zastřelit mladého esesmana. Historka s ruským vojákem, který se snažil udat koně, protože pro něj neměl uplatnění.</p>
1:04:45	<p>Divadelní zážitky z let války. V Brně režíroval Karel Jernek, VV viděl jeho „Francescu da Rimini“. V Brně Reduta – dnes vypadá jinak než tehdy. – Richard Wagner je příliš intelektuální. Jeho názorová výměna s Rossinim, je ho tvorba je literární, ne emotivní. Je nekonečný. V opeře je třeba inscenovat její „citový uzel“. Dnes při úpravách oper bere za své i citovost. Učitel VV Ota [Otakar] Zítek mu dal za úkol udržet Janáčka v Brně. Učitel Munclinger říkal: „Nejhorší jsou žijící autoři.“ Vlastní zkušenost s žijícím autorem: VV inscenoval operu „Dantons Tod“ od Gotfrieda von Einem. Mezi scénami bylo mnoho jevištních proměn. Rudolf Karhánek vymyslel mezi scénami choreografie. Dirigentem byl Jílek. Einem přijel na premiéru. Nejprve se zděsil, ale po představení to označil za kongeniální. Činoherci by operu inscenovat neměli, protože nemají cit muzikanta. O své diskusi s mladými, kteří chtěli modernizovat libreto. Autor je první režisér. V inscenaci by měl nakonec režisér zmizet, aby zůstal jen autor a ti, kdo ho oživují (dle Stanislavského).</p>
1:23:33	<p>Marcel Prawy z Vídně, vysílal pořady a byl sekretářem Jana Kiepury. Prawy ocenil narátorovu inscenaci Samsona. VV se znal s Plácidem Domingem, střetli se kvůli „Madam Butterfly“, která byla přenesená mezi brouky. – Nedávné brněnské uvedení Z mrtvého domu. Narátorova inscenace těžké opery, jak na ni reagoval Janáčkův žák Kvasnica. Významný symbol svobody – orel, v moderním nastudování zaměněn za letadlo – hrubé nepochopení, nedostatek hudební vnímavosti režiséra. – Jak vypadala Reduta před poslední rekonstrukcí. Kukátkové divadlo s lóžemi. Původně německé divadlo, kde se ale hrálo taky česky. – Dnešní trend upravování autorů se prosazuje tvrdě, kdo projevuje nesouhlas, ztratí možnost pracovat. Opera jako nástroj kultivace člověka. Možnosti soudobé opery. Odkaz k T. G. Masarykovi a Komenskému.</p>
1:38:51	<p>Rodinné loutkové divadlo za války. Konec války, Kounicovy koleje – s kamarádem byli svědky týrání starých Němců. – Názor na uprchlický problém a islám v Evropě. – Události v širší rodině za války. – Názor na aktualizace historických oper. Aktualizovat lze lépe komické opery. Humor na jevišti. Narátor neodmítá moderní opery.</p>
1:52:52	<p>Po válce se škola přestěhovala na Komenského gymnázia do budovy německého gymnázia, kde studoval T. G. Masaryk. Maturoval v roce 1948. Operní režie na JAMU nebyla otevřena, šel proto studovat hudební vědu na FF MU. Štěstí na pedagogy. Ferdinand Stiebitz přednášel o antickém divadle. Frank Wollmann učil činohru, podle Tetauerovy knihy Drama a jeho svět. Hudbu a operu učili Wunsch a Štědroň. Roku na FF nelitoval. Po příchodu Munclingera se vrátil do gymnázia, kde maturoval – tam probíhala výuka operní režie JAMU (a také v Janáčkově domku). Skládal přijímací zkoušky na JAMU. Hlavním examínátorem byl Antonín Balatka, všestranně vybavená osobnost. E. F. Burian si Balatku vzal jako šéfa opery. Byli přijati dva: s kolegou (Braněm) Křiškou. Později přibyli Selinger, František Kunc?, Ivan Petrželka, Emílie Zachardová. U přijímaček byl rektor Kundera, houslista Kudláček, pohybařka Mrázková. – Studijní obor operní režie vznikl zcela nově. Munclinger měl vlastní</p>

	jevištní zkušenost, byl vzdělaný, působil ve Lvově. Pěvci někdy mají snahu režiséra balamutit, proto VV doporučuje mít vlastní zkušenost. Výklad o historii a vzniku operní režie.
2:15:10	Kořeny české operní režie, Ferdinand Pujman a Oto Zítek – 20. léta 20. století. Rudolf Walter, brněnský činoherní režisér, který byl schopen zastoupit indisponované pěvce basisty. Byl režisérem prvního ročníku janáčkovského festivalu (1938). Opakovalo se po dekádách, vždy tvorba jednoho režiséra – 1985 výjimka, vedle Lihartových nastudování uvedl VV světovou premiéru Osudu. VV režíroval v roce 1978. – První opery, které VV v divadle viděl jako dítě: Car Ivan hrozný (Rimskij-Korsakov) a Prodaná nevěsta (Jernek, Smetana). – Zítek byl živelný dramatik, usiloval o pravdivost na jevišti. Pujman byl ušlechtilý lyrik. Měl tendenci ilustrovat hudbu. VV Pujmana osobně poznal. – Výuka na škole: nejprve dva roky Munclinger, pak onemocněl a po něm dva roky Zítek. – Brněnská režie vznikla od činoherce Waltera. Brněnská tradice (Walter, Zítek, Branko Gavela, Miloš Wasserbauer, Linhart...) šla jinudy než pražská.
2. NAHRÁVKA	
2:27:48	(videonahrávka) O studiu na JAMU. Příjímací zkouška, dostali od Balatky za úkol inscenovat oslavu státního svátku. (přerušeno příchodem manželky) Byli přijati s Kriškou dva, později přišel Lubomír Selinger z konzervatoře. Napsal přátelskou kritiku na pozdější první premiéru VV. Dále František Kunc a Emílie Zachardová. – Jak učil Josef Munclinger. – Spor o divadelnost oper Smetany a Dvořáka.
2:41:50	(videonahrávka pokračuje) Předměty na JAMU. Rytmiku - paní Mrázková učila pohybovou výchovu herců i s režiséry, měla choreografické cítění. Dějiny hudby s ohledem k operní dramaturgii. Učila dr. Střelcová, manželka Wasserbauera. Po válce zpívala. Situace v brněnském divadle po válce – snaha nabídnout divákům osobnosti, které zpívaly před válkou (Jedenáctník apod.). Balatka měl výklady oper. Harmonii učil přísný profesor Wunsch. Hlasovou výchovu učil prof. Válka. VV sám se mimo školu učil zpívat u Soběského a Krancové (?). Výuku činoherní režie neměli. Antické divadlo učil Stiebitz, modernizace oper. Skladatelé v minulosti nikdy operou nezobrazovali soudobé náměty.
2:55:16	(videonahrávka pokračuje) Vojenská příprava na JAMU, cvičení na Tureckém vrchu a na Libavé. Význam vojenské přípravy pro mladého člověka, respektive adepta operní režie. Škola by neměla učit vymýšlet nové děje pro operu, kterou inscenují. Skladatel Einem – případ, když se povedlo vcítit se do autorovy představy. Režisér musí mít nadání pro tragédii i smysl pro komiku. Adept bez smyslu pro humor by se neměl stát režisérem, dokonce nebyť umělcem. (konec videozáznamu) Tragickou postavu vytvoří herec bez smyslu pro humor, ale komickou ne. Příklad: Vladimír Menšík. V na něj rád vzpomíná. Studovali spolu, taky s Cupákem, Bohdanovou, Fialovou, Myslíkovou... Na JAMU byly dobré vztahy mezi činohrou a operou. Přátelsky se poznali na vojně. Na cvičení ležel na kavalci vedle Václava Halíře, basisty, veselé historky. – Členství v politických a společenských organizacích: Na střední škole byli spolužáci bratři Dmitrijevovi. Jejich otec byl uprchlík před komunismem. Vyprávěli mnoho zkušeností ze SSSR. Díky tomu s bratrem nikdy nevstoupili do KSČ. Jako bezpartijní se nikdy nebál ani StB. Po zahraničních zájezdech byli vždy volaní. Jak odpovídal v otázce styků s emigranty.
3:07:07	Když začal jezdit do zahraničí, jeho pozice v Brně se naklonila. Někteří komunisté mu měli za zlé, že může cestovat, a oni, komunisté, ne. Intervenovali dokonce kvůli tomu

	<p>u ministra Klusáka. Měl štěstí, že svým uměním dělal reklamu republice. Jednal s krajským tajemníkem Holanem, protože hrozilo, že bude muset z Brna odejít. Podařilo se mu vysvětlit, že je v právu. Netajil se ani s tím, že chodí pravidelně do kostela. – Názor na sametovost Sametové revoluce. – Historka s žákem, který se později stal ředitelem divadla. – V roce 1979 jel VV režírovat Kát'u Kabanovou do Bernu. Konflikt s vedením brněnského divadla. Zastupování agenturou Pragokonzert při hostování v zahraničí. Problém brněnské divadelní scény po Sametové revoluci. Chybí kategorizace divadel, jaká je v Německu. Má vlastní zkušenost z německých divadel. Einem si cenil brněnského nastudování Einema, chtěl VV prosadit jako režiséra při vídeňském uvedení, ale nepovedlo se mu to. Při hostování VV v Zagrebu mu dirigoval [Miro] Belamarić, který se setkal ve Vídni s Einemem. Ten prý řekl o brněnském Dantonovi, že byl „himmlisch“.</p>
3:33:17	<p>Absolutorium 1954, vž v roce 1955 režíroval Dona Pasquala. Na vojnu nemusel, stačila vojna během VŠ. Měl hodnost podporučík v záloze. Profesor Zítek zemřel tragicky, brzy po premiéře Pasquala. Přál si, aby VV nastoupil do divadla v Olomouci, kde byl ředitelem Zítkův kamarád Langer. Už při studiu dělala VV Zítkovi asistenta, když režíroval v Olomouci „Čertovu stěnu“. Také asistoval v Brně Linhartovi, a vybral si proto raději [Státního divadla Brno]. – Zítek jako pedagog: bez předchozí domluvy ho nechal vzít za sebe zkoušku. – Současná úroveň výuky? Režisér by si neměl sugerovat, že jeho koncepce musí být především jiná. – Potřeba práce s půdorysem. Jak inscenovat „Nabucca“. Operní znalec, dr. Rouček, vždycky horlil pro ideu národního divadla. Má bohaté zkušenosti.</p>
3:48:59	<p>Filmovým vzorem VV je Vittorio de Sica. Uměl nejen drama, ale i komedie. Němci nemají humor. Problém s mozartovskou nocí – nesmí být realisticky tmavá, aby humor vynikl. Zkušenosti z inscenace „Zahradnice z lásky“ a „Figarovy svatby“. VV se domnívá, že lidé bez humoru by neměli dělat umění. – Asistence u Oskara Linharta, když inscenoval „Kát'u Kabanovou“ s [Libuší] Domanínskou, dál u Linhartovy Figarovy svatby. První režii byl Donizettiho „Don Pasquale“. Tehdy byl ředitelem divadla [Zdeněk] Míka. Dva dny před premiérou Donizettiho v Brně hostoval Theatre National Populaire s Gérardem Philipem. – „Don Pasquale“ byl skvěle obsazený. Při zkouškách bylo veselo.</p>
4:00:08	<p>Sledoval i dění v baletním a činoherním souboru. S baletem často spolupracoval, s činoherci byli kamarádi. Vzpomínka na Iva Váňu-Psotu. Psotova rodina měla blízko ke Kvasnicovi, Janáčkovu žákovi. – Názor na operetu, je to těžká disciplína. Wagner zabil orchestrem divadlo na jevišti. Byl by nadšen, kdyby se psaly nové opery, po vzoru muzikálů s novými náměty. Zkušenost s „Liškou Bystroušskou“, první vlastní režie tohoto titulu s dirigentem Jílkem. Zpěvákovi musí být rozumět, orchestr ho nesmí převálcovat. Dřív býval Janáček v Brně bohatě na repertoáru, dnes už na repertoáru není. – Druhou samostatnou režii VV byl Rigoletto, považuje ji za ne zcela povedenou. Když titul opakoval v Bánské Bystrici, už s úspěchem, na malé scéně. (Výrušení.)</p>
4:12:59	<p>(fotografování portrétu) Jak ho po škole přijal soubor divadla. Přijali ho dobře, s Rigolettem neměli kolegové problém. Partnerství s jevištním výtvarníkem. Na JAMU ho učil výtvarnou výchovu prof. [Josef Adolf] Šálek. Spolupracoval s ním na „Donu Pasqualovi“. Jakou měli pracovní metodu. „Rigoletta“ dělal s výtvarníkem Tomkem. VV má doklady a je jediným profesorem operní režie. Hudebně citící činoherec může dobře udělat operu. Vzpomínka na režii Radúze a Mahuleny s činoherci, mj. Františkem Derflerem. Brecht a Staniskavskij ve výuce na JAMU v době</p>

	<p>narátorových studií. Stanislavskij měl rád operu, mohl do opery mluvit. – Příklad nepovedené „Hubičky“. Podpourriové přede hry, například přede hra Traviatty, do které předsunul scénu ze závěru. – Kdy se poprvé dostal k režii původní operní novinky (<i>listování v soupisu vlastních režii</i>): Romeo, Julie a tma od Fischera, 14. 9. 1962, výtvarník Josef Svoboda. Opera nejspíš z iniciativy Noska. Jak poznal Josefa Svobodu. – Jednou pracoval s Františkem Trösterem v Oslu na „Její pastorkyni“... (<i>přerušeni</i>). – Z novinek uvedl v roce 1964 „Hlas lesa“ a „Dvakrát Alexandr“ od B. Martinů. Španělský skladatel Ernesto Halfter napsal komorní balet, domlouval se s Brnem na italském turné. Zkoušeli v polorozbouraném divadle na Veveří. Jezdili po Itálii 7. – 22. prosince 1964. Viděl tehdy „Turandot“ v La Scalle, zpívali Corelli a Nilssonová. Nedlouho po premiéře „Dantonovy smrti“ měl v Bratislavě premiéru opery „Profesor Mamlock“ od Ladislava Holoubka.</p>
4:35:18	KONEC

Václav Věžník – 2. část záznamu	
0:00:00	<p>Brněnské divadlo po válce: E. F. Burian při svém krátkém působení rozhodl o tom, že jeho nástupcem se stal janáčkovský režisér Oto Zítek. Po válce nebylo co hrát, nebyla budova na Veveří, nebyly kulisy, v první sezóně bylo uvedeno 13 premiér. Zítek pověřil operní režii Linharta. Pro komunisty byl Zítek ředitelem starého typu, rok 1948 ho zasáhl. – Burianovy brněnské inscenace. Dykův Krysař. Za války byl v Brně výborný tenorista Bartoň. Odešel do německého divadla, v českém měl problémy. Po válce se vrátil, znovu byl odmítnut, a tak si vzal život. V divadle, v umění může vlastenčení škodit. Sám VV byl v zahraničí brán jako přínos, ne hrozba pro domácí. – V roce 1948 festival Janáčkových oper, už po únoru, ale Zítka ještě nechali. Tehdy Zítek nedal „Osud“. VV jako mladý si nemohl vybírat, tituly dostával přidělené. V době, kdy VV začínal, byl v divadle jen Linhart, Wasserbauer pracoval v Bratislavě. Jak se rozhodlo o jeho první režii – bez přítomnosti vedení. – „Osud“ v roce 1958 – byl to Linhartův rok, počítalo se, že bude režirovat světovou premiéru „Osudu“ on. Ale Chalabala se stal šéfdirigentem Bolšovo tětatra v Moskvě, pozval tam Linharta na hostování a „Osud“ v Brně zbyl na VV. Spolupráce s výtvarníkem Šálkem. Nosek upravil hudbu. S divadlem ve Stuttgartu se tahali o termín premiéry. Stuttgartská byla o den později.</p>
0:15:41	<p>Úprava opeře nesmírně pomohla. Téma uvěznění, spoutání a snovost v Janáčkových operách. Janáčka inscenoval 27 krát, nejčastěji Lišku Bystroušku a Její pastorkyni. Umělecký zásah, který autorovi pomůže, je přípustný. Nesmí jít o egoismus upravovatele. Má jít o to, aby inscenace stejného titulu byly stále stejné nebo za každou cenu jiné?</p>
0:26:59	<p>Atmosféra 60. let a změna podmínek k tvorbě. Jako nekomunista, který neschvaloval komunistický režim, oceňuje, že se operní tvorba podporovala. Umělecké kompetence se odvozovaly od členství v KSČ, ale sám se nenechal do strany naverbovat. Řediteli byly nomenklaturní kádry, ale vždycky všechno přežil. – Rok 1968. Vztah s Milošem Wasserbauerem, přenechal narátorovi rozpracovanou režii Její pastorkyně ve Švédsku, spolupráci s Františkem Trösterem. VV našel s Trösterem rychle společnou řeč. Byla to první zahraniční režie VV a jeho první Pastorkyňa. Prostorové řešení příchodu rekrutů. Konflikt s osvětlovačem, který byl emigrant z NDR, jiné pracovní návyky. VV byl předvolán na kobereček k řediteli.</p>

0:41:57	Okupace Československa, v noci v hotelu mu to přišel oznámit Tröster. Ve stejné době také v Oslu hostoval v činohře Jan Kačer, společně řešili nastalou situaci. Mluvili do místního rozhlasu proti okupaci své země. V potom cestoval, nejel domů. Navštívil dirigenta Gregora ve Stockholmu, seznámil se tu s Göranem Gentelem. Později když byl ředitelem metropolitní opery, spolupracoval s Rafaelem Kubelíkem, plánovali spolupráci. Ale bohužel Gentele předčasně zemřel. VV se měl v Mnichově potkat s Kubelíkem, ale náhodou k tomu nedošlo. V Oslu mu nenabídl smlouvu, ale slíbili další spolupráci. Einem pomáhal najít práci v evropských divadlech. John Freeman z časopisu „Opera News“ znal Věžníkovy inscenace, byl jimi nadšen. Taky pomáhal najít uplatnění. Bez výsledku.
0:49:28	Setkání s Václavem Kašlíkem, který v té době pracoval v Dánsku. Nepomohl, doporučil mu držet se Osla a Brna. Později říkal, že VV měl pracovat v pražském Národním, ale to myslel vážně hlavně Jernek, ale nedopadlo to, Kočí využil toho, že narátor nebyl straník. Intendanti západních divadel byli laskaví, ale nemohli vyjít vstříc kvůli dlouhodobým dramaturgickým plánům. Ve Vídni chtěl navštívit tetičku Pokornou a zdržet se u ní, než bude vyřízena smlouva s Universal Edition. Cesty po Evropě absolvoval s rodinou, která za ním přijela na premiéru do Osla. – Kamarád Willi Ruprich z Brna žil v té době ve Vídni. S ním dělal v Brně Divadlo hudby, z desek připravovali operní pořady. – Tetička ten den zemřela, musel se vrátit a z angažmá sešlo. Změnil se tím jeho osud.
0:59:42	Později vyjížděl pouze přes Pragokonzert. Hostování v Barceloně. Učil se tam režírovat v italštině. Opera „Z mrtvého domu“, nepočítalo se s účastí sboru. Jeho zahraniční hostování se odehrávalo bez agenta. – Rodinný život. Seznámení s manželkou na škole, s kamarádem Kříškou improvizovali komické dialogy podle vzoru V+W. bavili spolužáky. Manželka studovala taneční konzervatoř, jako asistent Linharta bral spolužáky do zákulisí. Později se jim narodily dvě děti. Po otcově smrti bydleli jen s maminkou a tetou, později se přestěhovali na Veveří. Syn studoval v USA. Rodinné vztahy a bydliště.
1:11:51	Zahraniční režie. K nejúspěšnějším patří „Prodaná nevěsta“. Způsoby inscenování. K jeho zálibám patří práce se sborem. Práce v Terstu. – V St. Gallenu inscenoval „Její pastorkyni“. Liška Bystrouška je jedna z nejoblíbenějších oper VV. Ve světě ji proslavil berlínský intendant a režisér Walter Felsenstein a ten ji inscenoval podle překladu Maxe Broda. Tím se změnil vztahy postav, celkové vyznění. Narátorova koncepce inscenace v Grazu proto diváky překvapila. A překvapovala i později. – Natačení televizních záznamů oper. Vlastní zkušenost. Možnost mluvit televiznímu režisérovi do způsobu snímání byla omezená. Rád vzpomíná na inscenaci Zásnuby v klášteře, televize ji zaznamenala [1972].
1:26:44	V zahraničí neinscenoval jen české opery, ale i řadu dalších. Němci neumí italskou operu. Italy učil civilnímu projevu, když zkoušel Věc Makropulos v Reggio Emili, italskou premiéru. Setkání s pěvcem Ferrucciem Tagliavinim. Hercům rozdal před zkouškami koncepci inscenace a postavy v italštině. Dirigoval [Josef] Kuchinka. Spolupráce dirigenta s režisérem. Dříve se dirigent účastnil ansámblových zkoušek, dnes ne. Někdy dirigenti i korepetovali. Spolupráce se scénografy – Šálek, Ladislav Vychodil, [Vojtěch] Štolfa. Někdy je potřeba scénograf-architekt, když potřebuje půdorysné členění.
1:39:20	Působení VV v Praze. V roce 1967 inscenoval „Maškarní ples“ v Národním divadle v Praze. Hanuš Thein, zdálo se, že chce VV angažovat. Jaroslav Krombholc to potvrdil. VV věřil, že to vyjde. Inscenace měla úspěch. Ale kvůli zákulisním

	<p>intrikám nakonec nebyl přijat. V dalších letech jenom hostoval, třikrát tam režíroval Figarovu svatbu. Poslední pražské účinkování se odehrálo ve Státní opeře. Pracovní vztahy s Evou Randovou, byl jejím zástupcem. Chtěli udělat z divadla mezinárodní operu. Randová bývala pracovně v zahraničí, v těch obdobích VV vedl divadlo sám. Po roce odešel. Režíroval tam Turandot, hrála se až do zavření opery.</p>
1:56:22	<p>Poté, co odešel ze Státní opery, se vrátil do Brna a učil na JAMU. Na akademii byl pozván po roce 1989, když se škola očisťovala od komunistů, a podílel se na tom. Po čase se tam vyhození začali vracet, neměli ho v lásce. Později musel sám odejít. - Koho si vychoval jako žáky, následovníky: [Františka] Preislera, Nováka, Bulharku Manolovou, Dubovice, Tomáše Kočka. Divadla v Praze a v Brně by měla usilovat o vlastní osobitý přístup.</p>
2:06:57	KONEC